

Аграрен университет – Пловдив, Научни трудове, т. LIX, кн. 2, 2015 г.
Юбилейна научна конференция с международно участие
Традиции и предизвикателства пред аграрното образование, наука и бизнес
Agricultural University – Plovdiv, Scientific Works, vol. LIX, book 2, 2015
Jubilee Scientific Conference with International Participation
Traditions and Challenges of Agricultural Education, Science and Business

ХУМАННОТО ОТНОШЕНИЕ КЪМ ЖИВОТНИТЕ – ПОЛИТИКА И ПРОБЛЕМИ ANIMAL WELFARE – POLICY AND PROBLEMS

Румяна Иванова
Rumiana Ivanova

Аграрен университет – Пловдив
Agricultural University – Plovdiv

E-mail: r.ivanova@au-plovdiv.bg

Abstract

The mechanical application of the same rules to animal welfare does not always produce the desired results. Although the topic of animal welfare is passed through specific legislation, there are areas where no specific EU legislation exists and also the existing general requirements are too difficult to apply. The diversity of farming systems, climatic conditions, quality of land in different EU Member States lead to considerable difficulties in reaching a consensus on uniform rules and even greater difficulties in ensuring their application. There is a need of simplification done by introducing more precise provisions in general rules directed to the basic factors that determine animal welfare.

Key words: Animal welfare, standards for animal welfare.

ВЪВЕДЕНИЕ

В селскостопанския сектор годишно се използват около 2 милиарда птици и 334 милиона бозайници. Според оценките всяка година за опитни цели се използват 12 милиона животни. Броят на котките и кучетата, отглеждани предимно за развлечения, е 120 милиона. Животновъдството в ЕС е на стойност 149 милиарда евро. Наред с него използването на опитни животни се оценява на обща стойност от 930 милиона евро. Броят на хората, работещи с животни в рамките на стопанска дейност, се оценява на около 4 милиона, като повечето от тях са селскостопански производители.

През последните години Съюзът заделя средногодишно почти 70 милиона евро в подкрепа на хуманното отношение към животните, 71% от които са насочени към селскостопанските производители като плащания за хуманно отношение към животните от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Останалата част от средствата е предназначена за всички останали дейности на ЕС, имащи отношение към изработването на политиката: научноизследователска дейност (21%),

икономически проучвания, комуникация, образование, обучение и международни въпроси, прилагане на законодателството и пр.

МАТЕРИАЛИ И МЕТОДИ

При анализа са използвани данни от следните източници: съобщение на комисията до Европейския парламент, Съвета и Европейския икономически и социален комитет относно стратегията на Европейския съюз за защита и хуманно отношение към животните за периода 2012–2015 г. /COM/2012/06; Закон за защита на животните от 31.01.2008 г., Обн. ДВ, бр. 13 от 8.02.2008 г.); Европейска конвенция за защита на гръбначните животни, използвани за експериментални и други научни цели; Европейска конвенция за защита на животните компаньони; Европейска конвенция за защита на животните, отглеждани за селскостопански цели; Регламент (ЕО) № 1782/2003 на съвета от 29.09 2003 г. относно установяването на общи правила за схеми за директно подпомагане в рамките на Общата селскостопанска политика и за установяване на някои схеми за подпомагане на земеделски производители; Регламент (ЕО) № 1266/2008 на комисията от 16.12 2008 г. за изменение на Регламент (ЕО) № 796/2004 за определяне на подробни правила за прилагане на интегрираната система за администриране и контрол, кръстосано спазване и модулация, предвидени в Регламент (ЕО) № 1782/2003 на Съвета; Наредба № 16 от 3.02 2006 г. за защита и хуманно отношение при отглеждане и използване на селскостопански животни (обн. ДВ, бр.18 от 28.02 2006 г.); Инструкции за защита и хуманно отношение при отглеждане на селскостопански животни, Защита на животните в българското законодателство – Барселона – ноември 7, 8, 9 – 2002 г.

РЕЗУЛТАТИ И ОБСЪЖДАНЕ

Основната част от законодателството на ЕС за хуманно отношение към животните се отнася до животните, отглеждани за производство на храна, и до животните, използвани за опитни цели и компания. Сред незаконодателните инструменти са финансирането от ЕС на хуманното отношение към животните чрез Фонда за развитие на селските райони в рамките на общата селскостопанска политика и на научноизследователските, международните, комуникационните и обучителните дейности.

В оценката на политиката на ЕС за хуманно отношение към животните се заключава, че стандартите за хуманно отношение към животните са довели до допълнителни разходи за животновъдния и опитния сектор, които се оценяват на около 2% от общата стойност на тези сектори. Няма данни дотук тези разходи да са застрашили икономическата им устойчивост. Трябва обаче да бъде използвана всяка възможност за икономическо изразяване на допълнителната полза от политиката за хуманно отношение към животните с цел повишаване на конкурентоспособността на селското стопанство на ЕС, в т.ч. и на дребните селскостопански производители.

Защо е нужна стратегия за хуманно отношение към животните?

Законодателството на ЕС относно хуманното отношение към животните, създадено през последните десетилетия в отговор на настъпили събития и политически искания, е подробно и специфично за отделния сектор, но с разпокъсан обхват. Различното прилагане на тези правила в държавите членки допринася за разликата в условията за осъществяване на дейност, която съществува в този важен икономически сектор. Като се вземат предвид разнообразните климатични условия, особеностите на земите и на земеделските системи, в които трябва да бъде прилагана тази област на европейското право, промяната става наложителна. Въпреки това с всяка изминала година става все по-ясно, че механичното прилагане на едни и същи специфични за сектора правила към хуманното отношение към животните невинаги дава желаните резултати. Има поле за опростяване чрез въвеждане на по-прецизни разпоредби в общите правила, които да бъдат насочени към основните фактори, от които се определя хуманното отношение към животните.

Проблеми:

1. Неприлагането на законодателството на ЕС в държавите членки все още е често срещано в някои сфери. Някои държави членки не предприемат достатъчно мерки за информиране и обучение на заинтересованите страни, извършване на проверки и налагане на санкции. Вследствие на това някои законодателни разпоредби не се прилагат изцяло и не водят до търсения ефект. Стандартите за хуманно отношение към животните често предполагат допълнителни разходи, чието разпределение по хранителната верига обаче невинаги е съразмерно. Съюзът осигурява някои инструменти, чрез които да бъдат обезщетявани производителите за по-високите им производствени разходи.

2. Сред потребителите липсва подходяща информация относно различните аспекти на хуманното отношение към животните. По данни на проведено в целия ЕС проучване хуманното отношение към животните е значим въпрос за 64% от населението. Други проучвания показват обаче, че загрижеността за хуманното отношение към животните е само един от факторите, от които зависи изборът на потребителя, и често пъти няма значение. В крайна сметка решенията на потребителите се определят основно от цената и от пряко проверими характеристики на хранителните продукти.

3. Много от заинтересованите страни не знаят достатъчно за хуманното отношение към животните. По-голямата част от средствата за финансиране на научноизследователската дейност на ЕС в сферата на хуманното отношение към животните се разходват за методи, които са алтернативни на опитите с животни, но постиженията не се огласяват достатъчно добре, а научноизследователските дейности в държавите членки не са достатъчно добре координирани.

4. Необходимост от опростяване и разработване на ясни принципи на хуманното отношение към животните. В част от специалното законодателство на ЕС са въведени изисквания относно компетентността на

персонала, работещ с животни. Тези изисквания обаче не се отнасят до всички животни, а някои проблеми на хуманното отношение към животните, които са свързани с характеристиките на системите за производство, не са обхванати. Няма специално законодателство на ЕС, обхващащо други видове селскостопански животни (като млечни крави, говеда за месо или зайци и риби), въпреки че съществуват някои проблеми.

Предложения и препоръки:

1. Всеобхватен законодателен акт в областта на хуманното отношение към животните и засилване на настоящите действия. Очаква се да се насърчава новаторският подход, насочен към действителните резултати от хуманното отношение към животните вместо към механичното влягане на ресурси в тази област. Да се наблегне на образованието и професионалните стандарти на всички заинтересовани страни.

2. Да се засилят и оптимизират действията на Комисията: усъвършенстване на инструментите за постигане на по-стриктно съответствие на държавите членки с правните изисквания; укрепване на вече съществуващото международно сътрудничество по въпроси на хуманното отношение към животните; предоставяне на потребителите на по-добра информация и извършване на проучвания по отношение на хуманното отношение към животните там, където проблемите изглеждат най-многобройни.

ИЗВОДИ

1. Полагат се усилия, но към много въпроси трябва да се подходи по различен начин, за да се получат по-устойчиви резултати.

2. Да се даде възможност за съответната гъвкавост, посредством която производителите да постигнат необходимите стандарти за хуманно отношение, като използват различни подходи.

3. Постигането на висока степен на последователност на политиката и на прозрачност на пазара чрез цялостна законодателна рамка за хуманно отношение към животните ще намали противопоставянето – реално съществуващо или въображаемо — между хуманното отношение към животните и икономическите съображения.

4. Мерките за хуманно отношение към животните трябва да бъдат икономически ефективни.

5. Заделянето на средства за образование и обучение е наложително и необходимо както от икономическа гледна точка, така и по отношение на хуманното отношение към животните

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Липсата на традиции в “защитата на животните” у нас е обяснение за механичния стил на адаптиране, но по-сериозно всъщност е особената социална нагласа спрямо идеята за защита, чието отражение ясно се открива между тези, които са експерти по задължение, липсата на информираност и личен отказ от задълбочен интерес у тях. Може без пресиленост да твърдим,

че тези тенденции ще доведат в дългосрочен план до по-сериозни ефекти като оставянето на "хартия" на правните текстове и невъзможност за тяхното приложение в страната ни. Непълното познаване на изискванията, слабата информираност за стандартите на отглеждане и стопанисване на животни създават трудности пред българските селскостопански предприемачи, които чрез незнанието си се явяват неконкурентоспособни на пазара. Процесът на развитие на европейското законодателство по отношение на защитата на животните е особено динамичен. Същностното му непознаване рискува да остави страната ни встрани от тези процеси и ценности, което ще бъде особена пречка за равнопоставянето ни в обединена Европа.

REFERENCES

Evropeiska konvencija za zashtita na grabnachnite zhivotni, izpolzvani za eksperimentalni i drugi nauchni celi.

Evropeiska konvencija za zashtita na zhivotnite kompanioni.

Evropeiska konvencija za zashtita na zhivotnite, otglezhdani za selskostopanski tseli.

Evropeiska konventsia za zashtita na stopanskite zhivotni pri umartviavane chrez klane.

http://ec.europa.eu/food/animal/welfare/actionplan/actionplan_en.htm

Instrukcii za zashtita i humanno otnoshenie pri otglezhdane na selskostopanski zhivotni.

Naredba № 16 ot 3 fevuari 2006 g. za zashtita i humanno otnoshenie pri otglezhdane i izpolzване na selskostopanski zhivotni (obn. DV, br.18 ot 28 fevuari 2006 g.).

Prevod ot Syobshtenie na komisiata do evropeiskia parlament, saveta i evropeiskia ikonomicheski i sotsialen komitet otosno strategia na Evropeiskia sauz za zashtita i humanno otnoshenie kam jivotnite za perioda 2012–2015 g./* COM/2012/06 (<http://www.fao.org/ag/againfo/themes/animal-welfare/en/>)

Reglament (EO) № 1266/2008 na komisiata ot 16 dekemvri 2008 godina za izmenenie na Reglament (EO) № 796/2004 za opredeliane na podrobni pravila za prilagane na integriranata sistema za administrirane i kontrol, krastosano spazvane i modulacia, predvideni v Reglament (EO) № 1782/2003 na Saveta.

Reglament (EO) № 1782/2003 na saveta ot 29 septemvri 2003 godina otosno ustanoviavane na obshti pravila za shemi za direktno podpomagane v ramkite na Obshtata selskostopanska politika i za ustanoviavane na niakoi shemi za podpomagane na zemedelski proizvoditeli.

Zashtitata na zhivotnite v balgarskoto zakonodatelstvo – Barselona – Noemvri 7, 8, 9 – 2002 g.

Zakon za zashtita na zhivotnite (V sila ot 31.01.2008 g., Obn. DV, br.13 ot 8 Fevuari 2008 g.)